

Textilindustrins uppkomst och utveckling Del 1 (2)

Textilproduktionen har mycket gamla anor. Konsten att spinna och väva är uråldrig och har förekommit bland de flesta folk på jorden. Den mer fabriksmässiga textiltillverkningen kan spåras från medeltiden. Då tekniken på den tiden inte var så utvecklad saknades givetvis de maskinella resurser som fordras för uppkomsten av en stordrift. Utvecklingen gick trots allt framåt på alla områden och en rätt så omfattande textilproduktion uppstod efter hand på sina håll i Europa. Till att börja med var ylleindustrin den dominerande under medel tiden. Tyskland såg denna industri födas för att sedan spridas till Holland, Belgien och Italien under 1100-talet. Senare nådde ylltillverkningen fram till England. De textilråvaror, som i äldsta tider stod våra förfäder till buds var således ull och lin. De äldsta bevarade yllevävnader anses stamma från bronsåldern. Linet är också en uråldrig råvara, som användes rätt omfattande innan bomullen gjorde sitt segertåg. Sidentillverkningen kom från östasien och spreds via Italien till Frankrike under 1100-talet samt även till övriga sydstaterna. Bomullstillverkningens första spirande planta kan man finna i början av 1700-talet. Rent fabriksmässigt sett torde bomullstyget ha tillverkats i slutet av 1700-talet och början av 1800-talet.

Nu sker bomullsindustrins stora genombrott genom en hel rad av olika tekniska hjälpmedel och uppfinningar. Textiltekniken kommer med uppfinningar som möjliggör en verklig fabriksmässig drift. Vägen banas för och till industrialismen för såväl ylle som bomull. Textilindustrin har sedan utvecklats i hastig takt över hela världen. För Sveriges del torde man kunna tala om en industri i egentlig mening från slutet av 1700-talet och början av 1800-talet. Det lär dock ha funnits några enstaka mindre klädesfabriker redan i slutet av 1600-talet bl. a. i Stockholm, Jönköping, Kalmar och Norrköping. Denna första textila tillverkning försiggick inom skråförordningens ram. Det första och största företaget av betydelse torde ha varit en 1740 startad fabrik vid Barnängen i Stockholm. Enligt historiska uppgifter skulle företaget vid denna tid ha sysselsatt 250 personer och ytterligare lika många som arbetade i hemmen. Ett stort företag för den tiden.

Efter hand startades ytterligare ylleväverier i Stockholm, som dock i slutet av 1700-talet drabbades av en hård kris. Nu rycker Norrköping och andra orter textilt fram. Sålunda uppges att Norrköping år 1795 skall ha haft 15 klädesfabriker med ett sextiotal vävstolar och sammanlagt cirka 1.000 anställda. År 1850 visar Norrköping upp 122 fabriker med 770 vävstolar och närmare 4.000 anställda.

Innan jag fortsätter min överblick av textilindustrins historia vill jag stanna inför Jonas Alströmer som år 1724 var svensk konsul i London. Inspirerad av den engelska textilindustrin startade Alströmer ett yllemanufakturverk i Alingsås, vilket till större delen finansierades av statslån.